

“YURISPRUDENSIYA YO’NALISHIDAGI TALABALARGA SOHAGA TEGISHLI ATAMALARNI INGLIZ TILIDA O’RGATISHDA QO’LLANILADIGAN INTERAKTIV METODLAR”

Mamatkulova Guzal Irkinovna¹

¹ Qashqadaryo viloyati Yuridik texnikumi,
Umumta’lim fanlar kafedrası o’qituvchisi
<https://doi.org/10.5281/zenodo.5862918>

MAQOLA TARIXI

Qabul qilindi: 05-yanvar 2022
Ma’qullandi: 10-yanvar 2022
Chop etildi: 15-yanvar 2022

KALIT SO’ZLAR

yuridik ingliz tili, ta’lim,
ingliz tili talaffuzi,
huquqshunoslik,
huquqshunoslik sohasi
ta’limi.

ANNOTATSIYA

Ushbu ilmiy maqoladan huquqiy sohada ta’lim olayotgan talabalar yuridik ta’lim va undagi terminlarni ingliz tilida o’rganishdagi turli qiyinchiliklar va muammolarni tahlil qilish ko’zlangan. Talabalar ingliz tilidagi terminlar va atamalarning talaffuzi, grammatikasi, orfografiyasi va lug’atdan foydalanishda turli xil xatolarga yo’l qo’yishi mumkin. O’quvchining ona tili bilan ingliz tilini o’rganish va undan foydalanishdagi muayyan qiyinchiliklar hamda o’quvchining odatda ingliz talaffuzi, grammatikasi va lug’atida yo’l qo’yadigan xatolari o’rtasida bog’liqlik mavjud, chunki ingliz tilini o’rganish va undan foydalanishda ona tilining aralashuvi mavjud.

KIRISH QISM

Yuridik ta’lim, avvalo, mas’uliyatning yuqoriligi bilan qadimdan o’rganish uchun qiyin soha bo’lgan. Ayniqsa, ushbu sohada qo’llaniladigan atamalarni, xorijiy terminlarni boshqa, xususan, ingliz tilida o’rganish ikki karra mehnat talab qiladi. Ingliz tilida gapirish va tinglab tushunish odatda ingliz tilida so’zlashadigan mamlakatda kundalik hayotda o’qish va yozishdan ko’ra ko’proq qo’llaniladigan ko’nikmalardir. Tinglab tushunish va ingliz tilida gapirish o’quvchilar uchun o’qish va yozishdan ko’ra qiyinroq va muhimroqdir. Matnni o’qish va yozishda o’quvchi kundalik hayotda ingliz tilida tinglash va gapirishdan ko’ra o’ylash va pauza qilish uchun ko’proq vaqtga ega bo’ladi.

MUNOZARA VA TAHLIL

Mahalliy so’zlashuvchi bo’lmagan til o’rganuvchisi ingliz tilidagi lug’atlardan, huquq sohasi talabarlari esa huquqiy atamalar lug’atlaridan noma’lum lug’atni izlashi va ingliz tilida matnni o’qish va yozishda boshqa inglizcha ma’lumotnomalardan foydalanishi mumkin, bu ingliz tilida tinglash va gapirishda mumkin emas. Shuning uchun ingliz tilida tinglab tushunish va gapirish o’qish va yozishdan ko’ra qiyinroq. Kundalik hayot uchun ingliz tili lug’ati ko’proq vaqt talab etadi va chet ellik o’quvchilar tomonidan ingliz tili grammatikasidan ko’ra o’zlashtirish qiyinroq.

Lug’at - bu chet ellik talabalar uchun ingliz tilining eng keng qamrovli va qiyin jihatlaridan biridir. Ular birinchi navbatda

o'zlarining amaliy hayotiy ehtiyojlari uchun eng tez-tez ishlatiladigan va shuning uchun eng muhim ingliz lug'atini o'rganishga e'tibor qaratishlari kerak.

Ko'p ma'noli inglizcha so'zlar va sinonimlar (o'xshash ma'noga ega so'zlar) chet ellik talabalar uchun alohida qiyinchilik tug'diradi. Ingliz lug'atini o'rganish va undan foydalanishdagi boshqa qiyinchiliklarga sobit so'z birikmalari, frazali fe'llar, idiomalar, maqollar va lug'atdan foydalanishdagi mintaqaviy farqlar kiradi. Ingliz tilida so'zlashadigan mamlakatlarda ingliz tilidan foydalanishda imlo, talaffuz, lug'at va grammatika nuqtai nazaridan farqlar mavjud.

TAKLIF ETILGAN YECHIMLAR

Huquq sohasidagi xalqaro professor **Stephen Horowitz** huquq ta'limi sohasidagi ko'p yillik tajribasidan kelib chiqib quyidagi metodlarni ilgari suradi:

1. Til o'rganish undan alohida yoki qo'shimcha emas, balki huquqni o'rganish bilan birlashtirilganda samaraliroq bo'ladi. Agar o'quvchilar ularni qo'zg'atadigan juda ko'p qisqartirilgan bandli matnni o'qiyotgan bo'lsa, unda siz ushbu matndagi qisqartirilgan bandlarga e'tibor qaratmasiz. Yoki talabalar referentlar (ya'ni, olmoshlar va oldingi jumalardagi narsalarga havolalar) bilan chalkashayotgan bo'lsa, u holda ushbu matnning referentlarini o'rganishga e'tibor qarating.

2. Talabalar o'z o'rganishlarini nazorat qilish va yo'naltirish imkoniyatiga ega bo'lganlarida ko'proq narsani o'rganadilar, bu ularga ingliz tilini (o'qish, tinglash, gapirish va yozish) vaqt oralig'ida va o'z vaqtida yaxshilash imkonini beradigan tuzilmalarga ega bo'lishni anglatadi.
3. Huquqiy ingliz tili o'qituvchilari talabalarga tushunarli bo'lgan va ingliz tili qobiliyatiga asoslangan farqlash imkonini beruvchi materiallar, manbalar va asinxron o'quv modullaridan foydalanishni ta'minlashda samarali yordam ko'rsatadilar va shuning uchun talabalarga ular davomida qiziqarli, qulay va qulay usullarda o'rganish imkonini beradi.

XULOSA

Xulosa o'rnida ta'kidlash joizki, xalqaro integratsiya rivojlangani sari, huquqiy ta'limga ham xalqaro terminlar va ta'lim sohalari kirib kelmoqda. Shu o'rinda, tadqiqot olib borilgan yuridik terminlarni ingliz tilida o'rganish borasida shaxsiy xulosamiz quyidagicha:

Termin, lug'at o'rgatish quyidagi tarkibiy qismlarni o'z ichiga olishi kerak:

- So'z haqidagi ta'rif va kontekstual ma'lumotlar.
- Turli kontekstdagi so'z bilan takroriy tanishuv.
- Talabalar tomonidan yangi so'zlarni faol mustaqil o'rganishni rag'batlantirish.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Э.З.Салахова, М.Г.Шамситдинова English for law students. Ўқув қўлланма / Масъул муҳаррир И.Тўрабоев – Т.: TSUL, 2017. -130 р.<http://files.tsul.uz/student/33.pdf>
2. ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ОБУЧЕНИЯ И РЕФОРМИРОВАНИЕ СИСТЕМЫ ПОДГОТОВКИ ЮРИДИЧЕСКИХ КАДРОВ Мухитдинова Фируза Абдурашидовна <https://elibrary.ru/item.asp?id=35331353>
3. How to teach legal English to busy students? Asynchronous and other options. Stephen Horowitz https://www.linkedin.com/in/stevenwaseda?trk=pulse-article_main-author-card